

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/83/2023
Identifikačné číslo spisu: 7709203099
Dátum vydania rozhodnutia: 02.08.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7709203099.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. X. P., narodeného XX. X. T., C. XX, v zastúpení Advokátska kancelária JUDr. Radomír Bžán, s. r. o., Bratislava, Nám. L. Štúra 2, IČO. 36 861 227, proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o zaplatenie náhrady za odňaté nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 20C/57/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2022 č. k. 11Co/12/2021-604, 11Co/13/2021, v spojení s opravným uznesením z 22. februára 2023 č. k. 11Co/12/2021-627, 11Co/13/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 19. marca 2019 č.k. 20C/57/2009-520 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 21. septembra 2020 č.k. 20C/57/2009-563 zamietol žalobu žalobcu v nerozhodnutej časti o výške reštitučnej náhrady 215.884,79 eur (výrok I.) a zároveň žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 97,5% s tým, že o jej výške bude osobitným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok II.).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. septembra 2022 č.k. 11Co/12/2021-604, 11Co/13/2021, v spojení s opravným uznesením z 22. februára 2023 sp. zn. 11Co/12/2021-627, 11Co/13/2021, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.) a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), a to v posledný deň lehoty na jeho podanie v zmysle § 427 ods. 1, 2 CSP, t.j. 27. februára 2023, ktoré si sám spísal aj podpísal (č. l. 641 a

nasl.), pričom žiadal súd o pridelenie advokáta z dôvodu, že žalobcom oslovení právny zástupcovia odmietli prevziať právne zastúpenie v danej fáze sporového konania.

4. Dňa 28. februára 2023 dovolateľ predložil súdu prvej inštancie splnomocnenie udelené spoločnosti Advokátska kancelária JUDr. Radomír Bžán, s. r. o., v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Radomír Bžán, na svoje zastupovanie v dovolacom konaní a súčasne doručil i dovolanie podpísané týmto právnym zástupcom.

5. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd predmetné dovolanie odmietol, alternatívne zamietol ako nedôvodné a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania.

6. Súd prvej inštancie podaniami z 29. apríla 2009, 31. mája 2011 a 26. júna 2014 (na č. I. 25, 130 a 221 spisu) opakovane poučil žalobcu najmä o jeho práve zvoliť si advokáta, ako aj o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci v zmysle § 30 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (podľa aktuálnej právnej úpravy v zmysle § 160 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov [ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“]). Vzhľadom na už skôr podané dovolania ho prvoinštančný súd súčasne poučil o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a so zreteľom na tvrdenú nepriaznivú finančnú situáciu vyzval, aby predložil súdu prvej inštancie doklady preukazujúce, že sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci obrátil.

7. Podľa zistení súdu prvej inštancie, vyplývajúcich najmä z podania dovolateľa z 28. júla 2014, Centrum právnej pomoci, kancelária Humenné, rozhodnutím z 22. júla 2014 sp. zn. 7950/2014 nepriznalo žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci (č. I. 225 spisu).

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a splňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

11. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské

právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

12. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

13. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 CSP upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie väd a poučí ho o následkoch neodstránenia väd dovolania.

13.1. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP teda predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu väd dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne väd dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

13.2. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie väd podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných väd, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie väd dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

14. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca napadol dovolaním z 24. februára 2023 rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2022 sp. zn. 11Co/12/2021-604. Toto rozhodnutie, ktoré podľa doručky prevzal dovolateľ dňa 27. decembra 2022 (na č. l. 620 spisu), obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní a o nevyhnutnosti spísania dovolania advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Dovolanie žalobcu bolo podané dovolaciemu súdu dňa 27. februára 2023. Dovolateľ pri podaní dovolania nebol zastúpený advokátom ani advokátom nebolo spísané. Žalobca v podanom dovolaní zároveň požiadal o pridelenie advokáta, pričom súd prvej inštancie žalobcu opakovane počas konania poučil nielen o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, ktoré mu na základe jeho žiadosti nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci, ale i o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Následne dňa 28. februára 2023 dovolateľ opätovne podal dovolanie, avšak už prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu, so všetkými náležitosťami v zmysle § 428 a § 429 CSP.

15. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitostí dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. (Jediná výnimočná procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie väd, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom).

Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

16. Pokiaľ dovolateľ podal dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. ich nedostatky do uplynutia lehoty na podanie dovolania neodstránil (a nejde o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené úplne, a tak vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania, na ktorom nemôže ďalšie konanie dovolateľa nič zmeniť. Dovolateľ bol v napadnutom rozsudku riadne poučený o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní a o nevyhnutnosti spisania dovolania advokátom. Pričom nemožno opomenúť, že žalobcovi bolo počas konania opakovane poskytnuté súdom prvej inštancie, ako aj odvolacím súdom poučenie o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci a súčasne o povinnosti byť zastúpený v dovolacom konaní advokátom (pozri bod 6). I keď žalobca už skôr v priebehu konania využil možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, ktorá však bola pre jeho v tom čase preukázané majetkové pomery neúspešná, a so zreteľom na opakované poučenia súdov nižšej inštancie vedel o nevyhnutnosti zastúpenia v dovolacom konaní advokátom a ním spisania dovolania, napriek tomu si sám spísal dovolanie a následne si vlastnou iniciatívou zabezpečil právne zastupovanie, t.j. bez prípadného opätovného využitia možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci ako alternatívy k získaniu zastúpenia advokátom pre fyzické osoby, ktoré v dôsledku svojej materiálnej situácie nemôžu využívať právne služby advokáta a tým im umožniť riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, ku ktorému ale došlo zjavne až po uplynutí lehoty na podanie dovolania (advokáta na spísanie dovolania a na zastupovanie v dovolacom konaní si mohol zvoliť už skôr, t. j. počas lehoty na podanie dovolania, k čomu ale nepristúpil, napriek včasnemu a riadnemu poučeniu odvolacím súdom už v napadnutom rozsudku). Akceptovaním zvolenia si advokáta žalobcom, ktorý mu spísal dovolanie a prijal jeho zastupovanie v dovolacom konaní až po uplynutí lehoty žalobcu na podanie dovolania (č.l. 635), a to popri splnení riadnej poučovacej povinnosti súdmi nižšej inštancie, by došlo k nedôvodnému prelomeniu všeobecne záväzného ustanovenia zákona o podmienkach prípustnosti dovolania a týmto spôsobom konkrétnemu dovolateľovi, t. j. žalobcom de facto poskytnúť právne ničím neodôvodnenú výhodu v podobe predĺženia lehoty na podanie dovolania spĺňajúceho všetky náležitosti, pretože už raz vzniknutý právny následok neprípustnosti dovolania nemožno akýmkoľvek ďalším konaním súdu či strany zvrátiť a dovtedy neprípustné dovolanie „sprípustniť“.

17. Pokiaľ teda v prejednávanej spore dovolateľ podal v posledný deň stanovenej lehoty dovolanie s vadami podľa § 429 CSP, a tieto boli dodatočne odstránené podaním doručeným súdu prvej inštancie až nasledujúci deň 28. februára 2023 (dovolanie spísané advokátom a plná moc udelená žalobcom advokátovi na spísanie dovolania a na jeho zastupovanie v dovolacom konaní č. l. 630 až 635 spisu), teda zjavne po uplynutí lehoty na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 CSP), dovolací súd uzatvára, že dovolateľ nebol právne zastúpený advokátom vo fáze podania dovolania a podal dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci bol o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučený v odvolacom konaní. Podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľa advokátom nebola splnená úplne, počas celého dovolacieho konania, preto najvyšší súd dovolanie žalobcu proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e/ CSP pre nesplnenie podmienky dovolacieho konania bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

18. Záverom dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017 a tiež 4Cdo/190/2019, ktoré bolo publikované pod č. rozhodnutia 39 v Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 3/2020, Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných). Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného

súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou *vigilantibus iura scripta sunt*, t. j. bdelým patrí právo, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.